

החטיבה לחינוך ולקהילה, המחלקה הפדגוגית

דף שיח: אנו אוהבים אותך מולדת

*תוכני הפעילות מיועדים לצורכי הדרכה והוראה בלבד, ואין לעשות בהם כל שימוש אחר מעבר לשימוש זה

בוקר טוב! הציגו את עצמכם והביאו דוגמה לרגע בחייכם שבו חוויתם קשר חזק ואהבה למדינה.

נעיין יחד בשני שירי אהבה לארץ ישראל מימי טרום המדינה – "שיר בוקר", שכתב נתן אלתרמן בשנת 1935, ו"הוי ארצי מולדתי", שכתב שאול טשרניחובסקי בשנת 1933.

שיר בוקר / נתן אלתרמן

בְּהָרִים כָּבֶד הַשֶּׁמֶשׁ מְלֵהָטָה
וּבְעֵמֶק עוֹד נוֹצֵץ הַטָּל,
אֲנִי אוֹהֵבִים אוֹתָךְ, מוֹלְדָת,
בְּשִׁמְחָה, בְּשִׁיר וּבְעֵמֶל.

מִמְּוֹרְדוֹת הַלְבָנוֹן עַד יָם הַמֶּלַח
נַעֲבֵר אוֹתָךְ בְּמַחְרָשׁוֹת,
אֲנִי עוֹד נִטֵּעַ לָךְ וְנִבְנֶה לָךְ,
אֲנִי נִיפֶה אוֹתָךְ מְאוֹד.

נִלְבִּישְׁךָ שְׁלֶמֶת בְּטוֹן וּמַלְטָה
וְנִפְרֹשׁ לָךְ מִרְבֵּדֵי גָנִים,
עַל אֲדָמַת שְׂדוֹתֶיךָ הַנִּגְאָלָה
הַדָּגוּן יִרְנִין פְּעֻמוֹנִים.

הַמִּדְבָּר – אֲנִי דֹרְךְ בּוֹ נִחְצָבָה,
הַבְּצוֹת – אֲנִי חֲנוּנוֹ נִיבְשֹׁן.
מֶה נִתֵּן לָךְ עוֹד לְהוֹד וְשִׁבְעַה,
מֶה עוֹד לֹא נִתְּנוּ וְנִתֵּן.

בְּהָרִים, בְּהָרִים זָרַח אוֹרֵנוּ,
אֲנִי נַעֲפִילָה אֶל הָהָר.
הָאֲתֵמוֹל נִשְׁאַר מֵאֲחוֹרֵינוּ,
אֲךְ רַבָּה הַדֶּרֶךְ לְמִחָר.

אִם קִשָּׁה הִיא הַדֶּרֶךְ וּבּוֹגְדָה,
אִם גַּם לֹא אֶחָד יִפֹּל חָלָל,
עַד עוֹלָם נֶאֱהָב אוֹתָךְ, מוֹלְדָת,
אֲנִי לָךְ בִּקְרֵב וּבְעֵמֶל!

החטיבה לחינוך ולקהילה, המחלקה הפדגוגית

הוי ארצי מולדתי / שאול טשרניחובסקי

עֵדֶר עֵלְפָה – עֵדֶר מַעוֹלָף, חֹלֶשׁ

הוי, ארצי! מולדתי!
הר-טרשים קרח.
עֵדֶר עֵלְפָה: שֶׁה וְגָדִי.
זֶהב-הָדָר שְׁמֵחַ.
מְנֻזָּרִים, גֵּל מַצְבָּה,
כְּפֹת-טִיט עַל בֵּית.
מוֹשָׁבָה לֹא-נוֹשָׁבָה,
זֵית אֶצֶל זֵית.

ארצי! ארצי-מורשה!
דֶּקֶל רֵב-כַּפִּים.
גֶּדֶר-קו-צֶבֶר רֶשַׁע.
נֶחֱל כָּמָה הַמַּיִם.
רֵיחַ פְּרֻדְסִי-אַבִּיב.
שִׁיר-צִלְצֹל גִּמְלָת.
חֹל-חֹלֹת לַיָּם סָבִיב.
צֶל שְׁקָמָה נוֹפֶלֶת.

ארצי-נחלת מדבר-סין!
קֶסֶם כּוֹכְבֵי לָקֶת.
הֶבֶל-זַעַם הַחֲמָסִין,
מְלוּנָה בְּשִׁלְקֶת.
כָּרֶם-נֶפֶן נִים-לֹא-נִים.
תֵּל-חֶרֶבָה נִחְרָשֶׁת.
תִּכּוֹל-לִילֹת וִילַל-תַּנִּים.
מִשְׁאַבָּה נוֹקְשֶׁת.

הוי, הוי, ארצי חמדת-לב!
הַשְּׁמִיר, הַשְּׁמִיר.
בֵּיר סוּד יָתוֹם בָּגֵב.
בְּשָׁמִים עֵיט.
מְטָלִיּוֹת מְדָבֶר נְחוּל.
שְׁבִיל זְרוּעַ שְׁחֵלֶת.
בָּיִם שֶׁל אֹרֶךְ טוֹבֵעַ כָּל,
וְעַל פְּנֵי כָל הַתְּכֵלֶת.

שְׁמִיר וְשִׁית – צִמְחֵי בֵּר הַגְּדִלִים בַּמָּקוֹם שׁוֹמֵם
בֵּיר סוּד – בּוֹר, בֹּאֵר סִיד
גֵּב – גּוֹמָה בַּסֵּלַע שְׁבָה נִקּוּיִם מִי גֶשֶׁם
מְטָלִיּוֹת – פִּיסוֹת, חֲתִיכּוֹת
שְׁחֵלֶת – פִּסּוֹלֶת, שִׁירִים

שאלות לדיון:

- ◀ השוו בין השירים – האם שני השירים הללו הם אכן שירי אהבה?
- ◀ יורם טהרלב בספרו "איזו מדינה" כתב (עמ' 22): "השיר 'הוי ארצי מולדתי' מבטא אכזבה עמוקה. האם זאת הארץ שציפינו לה? האם זאת הקדושה שציפינו כי נמצא?"
האם אתם מסכימים עם האמירה?
האם יש אהבת מולדת נכונה יותר –
 - אהבה צנועה ואינדיבידואלית או גאה וקולקטיבית?
 - אהבה פעילה ודינמית, או פסיבית, מתוך קבלה של מה שיש?
- ◀ "אנו נייהפ אותך מאוד": האם באהבה אמיתית אנחנו רוצים לשנות, לשפר ולתקן את מושא האהבתנו או מקבלים אותו כפי שהוא ("הר טרשים קירח" לצד "ריח פרדסי אביב")?

החטיבה לחינוך ולקהילה, המחלקה הפדגוגית

- ◀ איך נדע האם "שלמת בטון ומלט" אכן טובה למולדת או לא? האם הנתינה ש"עוד לא נתנו וניתן" צריכה לכלול את מה שהנותן רוצה לתת/חושב שהמקבל צריך או מה שהמקבל באמת צריך? איך נמנעים מנתינה מתוך גישה פטרונית מתנשאת? האם לדעתכם כאשר מושא האהבה הוא המדינה, יש מקום למידה מסוימת של פטרונות?
- ◀ עם יד על הלב... איך אנחנו עם בני/בנות הזוג שלנו? עם ילדינו? מקבלים ואוהבים אותם כפי שהם או חותרים "לשפרם ולתקנם"? מהם הדומה והשונה בין אהבת אדם לאהבת מולדת?
- ◀ כאזרחים אכפתיים כיום, איזה סוג אהבה למדינה עדיף בעיניכם – ראיית המולדת הרב גונית, על חוזקותיה וחולשותיה, או הנחלת ערכים של אהבה עיוורת למדינה?